

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 929(477)

DOI: 10.33663/1563-3349-2024-95-25

А. І. МЕЛЬНИК

УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА В ГАЛИЧИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918–1939 РР.): СТАН І НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Подано історіографічний огляд праць та джерельної бази дослідження, який є спробою зібрати відомості про історіографічні джерела, які висвітлюють політичні, економічні, соціальні та правові чинники формування та розвитку української політико-правової думки у міжвоєнний період у Галичині. Аргументовано, що в її становленні можна виокремити три етапи. На першому етапі українська політико-правова думка пройшла шлях від декларацій про українську автономію, як коронного краю Австро-Угорської монархії, до проголошення Західноукраїнської Народної Республіки як українського державного утворення на теренах Галичини. На другому етапі відбулася еволюція від соціально-демократичних і народницьких ідей до власної традиції радикально-націоналістичного мислення (1923–1930 рр.), а на третьому етапі розпочався пошук нових шляхів і засобів визвольної боротьби (1930–1939 рр.).

Констатовано, що здійснений сучасними українськими вченими аналіз розвитку теоретичних державно-правових поглядів, ідей, теорій та уявлень українських мислителів дав змогу виявити відмінність науково-теоретичних концепцій відновлення української державної незалежності представниками різних ідеологічних напрямів політико-правової думки з метою формування розуміння засадничої цінності права і держави в сучасній Україні.

Ключові слова: українська політико-правова думка, історіографічний огляд, джерельна база, державно-правові погляди, націонал-демократи, соціалісти-радикали, соціал-демократи, консерватори, націоналісти.

Melnyk Andrij. Ukrainian political and legal thought in Galicia in the interwar period (1918-1939): state and directions of scientific research

The publication presents a historiographic review of works and the source base of the research, which is an attempt to collect information about historiographical sources (scientific-analytical articles, historical-memoir and journalistic works, etc.), which highlight the political, economic, social and legal factors of the formation and development of Ukrainian political legal opinion in the interwar period. It is argued that three stages can be distinguished in its formation. At the first stage, Ukrainian political and legal thought went from declarations of Ukrainian autonomy as the crown land of the Austro-Hungarian monarchy to the proclamation of the West Ukrainian People's Republic as a Ukrainian state entity on the territory of Galicia. In the second stage, the national consciousness of Ukrainians evolved from social-democratic and populist ideas to their own tradition of radical-nationalist thinking (1923-1930), and in the third stage, the search for new ways and means of the liberation struggle began (1930-1939).

It was established that the analysis of the development of theoretical state-legal views, ideas, theories and ideas of the best representatives (thinkers) of the Ukrainian people carried out by modern Ukrainian scientists made it possible to reveal the difference in the scientific-theoretical concepts of the restoration of Ukrainian state independence by representatives of different ideological directions of political and legal thought for the purpose of forming understanding the fundamental value of law and the state in modern Ukraine.

Key words: Ukrainian political and legal opinion, historiographic review, source base, state-legal views, national democrats, radical socialists, social democrats, conservatives, nationalists.

Постановка проблеми. Кристалізації української національної ідеї присвячено чимало праць українських інтелектуалів, у яких розглядаються проблеми національної свідомості українців та здійснено пошук шляхів і засобів боротьби за побудову власної держави. Автор робить спробу зібрати відомості про історіографічні джерела (науково-аналітичні статті, історико-мемуарні й публіцистичні праці тощо), які висвітлюють політичні, економічні, соціальні та правові чинники формування української політико-правової думки і засвідчують ідеологічну еволюцію українців Галичини у міжвоєнний період. Огляд не претендує на вичерпність, адже цій проблематиці присвячено сотні наукових і публіцистичних праць.

Щоб якомога повніше охарактеризувати їх, зупинюся на найбільш репрезентативних, автори яких не тільки досліджували суспільно-політичне, економічне та правове становище українців Галичини у міжвоєнний період, а й аналізували вплив наукової, політичної та професійної діяльності мислителів і політиків державницького спрямування на самоідентифікацію українського народу і національну консолідацію. Такий підхід може стати основою для подальшої систематизації та аналізу джерельної бази і творчого доробку сучасних науковців з досліджуваної проблеми.

Фаховий системний аналіз української суспільно-політичної думки на різних етапах її історичного розвитку здійснили такі українські вчені, як Т. Андрусак, І. Вдовичин, В. Горбатенко, В. Гоцуляк, М. Кармазіна, І. Кресіна, Б. Кухта, В. Масненко, О. Мошак, В. Потульницький, О. Салтовський, П. Стецюк, О. Токарчук, Я. Турчин, Н. Хома та ін. Однак історико-правові особливості формування та розвитку української політико-правової думки у міжвоєнний період не стали предметом комплексного наукового дослідження. Цей аспект проблеми у конкретному формулюванні розглядається вперше.

У процесі дослідження автор керувався визначенням Т. Андрусяка, згідно з яким правова думка – це результат інтелектуальної діяльності, спрямованої на правову сферу суспільства, тобто це завжди об'єкт духовного світу. При цьому вчений наголошує, що вона не обмежується тільки теоретичними знаннями про право, оскільки не менш важливою її складовою є правотворча діяльність, як процес осмислення нормативного врегулювання суспільних відносин та правозастосовна діяльність. Отже, на думку Т. Андрусяка, правова думка охоплює не тільки знання у формі доктрини, вчень, систем, а й погляди, які не мають чіткої науково-вираженої логіко-понятійної структури та систематичного характеру [1, с. 67]. Слушним є також положення О. Мошак, яка вважає, що формування національної політичної думки, до проявів якої в широкому розумінні слід віднести спроби збагнути та усвідомити народом проблеми свого колективного існування і організації, знайшло своє відображення в створенні теоретичних праць, авторами яких були представники української інтелектуальної еліти кінця XIX – першої половини XX століття» [2, с. 5].

В огляді використано проблемно-хронологічний метод дослідження, який дав змогу розглянути різні ідеологічні концепції та методологічні засади й особливості тенденцій у суспільно-політичній діяльності українських громадських діячів, політиків, мислителів і політичних партій Галичини та їх вплив на формування та розвиток української політико-правової думки у міжвоєнний період.

Виклад основного матеріалу. У досліджуваній період основний масив наукових і науково-популярних студій становлять праці, присвячені розгляду політичних, економічних, соціальних та правових чинників формування української політико-правової думки в Галичині. Як показав аналіз, на першому етапі її розвитку вони мали помітний вплив на усвідомлення й осмислення українцями своїх прав і свобод, шляхів їх здобуття та захисту. Ця проблематика відображена у книгах М. Лозинського, І. Боберського, В. Дорошенка, Д. Дорошенка, Є. Коновальця, І. Макуха, Д. Палієва, К. Трильовського та ін. Цікавими і пізнавальними є праці, в яких висвітлюється боротьба українців Галичини за свої національні права таких відомих політичних і державних діячів, як Л. Цегельський, В. Охримович, В. Панейко та ін. Значний інтерес для дослідження формування та розвитку української політико-правової думки становлять мемуари О. Кузьми та інших безпосередніх учасників національно-визвольних змагань.

Низку праць підготували українські вчені з діаспори. Серед них наукові розвідки І. Сохоцького, С. Ярославина та ін.

З дослідження видно, що активна суспільно-політична діяльність громадських і державних діячів, політиків і вчених спрямовувала українську політико-правову думку на ті напрями, які першочергово були необхідні для піднесення національної самосвідомості та національної консолідації української спільноти. Саме тому, як слушно підкреслив свого часу відомий український правник і політик С. Витвицький, незважаючи на те, що різні частини українського народу «жили протягом століть в окремих умовах соціального, господарського, політичного і релігійного побуту та виносили на собі всі злидні і страхіття чужих ворожих режимів... ми зберегли себе як нація, зберігаючи почуття своєї національної єдності» [3, с. 4].

Отже, на початку XX століття в українській політико-правовій думці намітилась тенденція до обґрунтування необхідності досягнення національної незалежності і державної самостійності Галичини.

Важливим джерелом у цьому контексті є інтелектуальна спадщина видатного громадського і політичного діяча, доктора права, парламентарія, першого голови уряду Західноукраїнської Народної Республіки К. Левицького, який у науково-документальних працях висвітлив не лише історію українського національного руху, а й обґрунтував теоретичні засади формування української політико-правової думки.

Потужний вплив на формування правової свідомості українців Галичини мала суспільно-політична і наукова діяльність таких визначних українських мислителів, як С. Дністрянський, В. Старосольський, С. Рудницький. Їх інтелектуальна спадщина фахово проаналізована в працях сучасних українських учених - В. Возьного, А. Ковалю, А. Савчака, П. Стецюка, І. Усенка, Ю. Древницького, В. Жерноклеєва, І. Райківського, В. Згурської, Огородника, О. Маруховського, О. Шаблія та ін. Як слушно зазначає О. Мошак, «період між двома світовими війнами став для української політичної думки одним із найбільш плідних, оскільки праці, написані в цей час, стали відображенням можливості поєднання теоретичного аналізу з досвідом державного будівництва 1917-1920 рр. Їх автори роздумували не тільки над тим, якими шляхами завоювати незалежність, а й намагалися обґрунтувати принципи самоорганізації української спільноти, окреслити засади майбутньої держави» [4, с. 5]. І, зокрема, розробляли законодавчі проекти і теорії, які започаткували реальний конституційний процес у Західноукраїнській Народній Республіці. Докладно про це йдеться у працях О. Вівчаренка, М. Кобилецького, М. Кугутяка, С. Сворака та ін.

Отже, на першому етапі свого розвитку в міжвоєнний період українська політико-правова думка еволюціонувала від декларацій про українську автономію, як коронного краю Австро-Угорської монархії, до проголошення Західноукраїнської Народної Республіки як українського державного утворення в Галичині. На жаль, після занепаду ЗУНР і рішення Ради послів Антанти про передачу Східної Галичини під владу Польської держави, українці втратили державну незалежність.

У процесі аналізу причин невдач і поразок на шляху побудови незалежної Української держави, який започаткував другий період в розвитку політико-правової думки в Галичині, відбулась ідеологічна трансформація національної свідомості західноукраїнських інтелектуалів. Водночас вчені і політики по-різному бачили шляхи розв'язання національних і соціальних завдань, що призводило до ідеологічного протистояння і не сприяло національній консолідації в галицькому суспільстві.

На другому етапі свого розвитку українська політико-правова думка була представлена повним спектром ідеологічних течій: комунізмом, соціалізмом і соціал-демократією, націонал-демократією (лібералізмом), консерватизмом, націоналізмом [5, с. 318]. Однак найбільшим авторитетом серед українського населення користувалися національно-державницькі політичні сили, насамперед націонал-демократи, адже визначальним чинником суспільно-політичного життя на західноукраїнських землях зазначеного періоду була боротьба за незалежність. Представники націонал-демократичного напрямку (Д. Левицький, М. Галущинський, В. Мудрий, В. Целевич, М. Рудницька та ін.), входили до Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), створеного у Львові в липні 1925 р. Їх політична позиція пройшла еволюцію від категоричного невизнання польського панування в Галичині і частково радянوفільських орієнтацій у 20-х роках до нормалізації українсько-польських стосунків на антирадянському ґрунті на засадах автономії Галичини у складі Польщі у 30-х роках ХХ ст. [6].

Помітну роль у формуванні української політико-правової думки у міжвоєнну пору відіграла друга за впливом політична сила Галичини – Українська радикальна партія (з 1926 р. – Українська соціалістично-радикальна партія), яка належала до організацій лівоцентристського спектра. Дослідниця М. Б. Міщук дійшла висновку, що фактично все західноукраїнське населення, яке перебувало під впливом радикальної партії, склало іспит політичної зрілості, виявивши непохитну волю в справі недопущення остаточного поневолення України Польщею та в змаганні до всебічного державного і соціального визволення української нації. У цьому була велика заслуга ідеологів партії М. Матчака, М. Стахіва, І. Макуха та інших, які приділяли велику увагу формуванню

політичної свідомості найширших мас, набуттю ними досвіду та навичок політичної поведінки [7, с. 24].

Таку ж мету ставили перед собою й лідери Української соціал-демократичної партії Ю. Бачинський, М. Ганкевич, В. Левинський та інші. Поєднуючи національну ідею з марксизмом, соціал-демократи (від заснування і до 1923 р., а також після відновлення своєї діяльності 1928 р.) прагнули добитися національного і соціального визволення українського населення краю.. Однак УСДП, як зазначає відомий дослідник української лівиці І. Бегей, не мала в Галичині великого політичного впливу, відіграючи радше роль домашньої опозиції до двох провідних українських партій: націонал-демократичної (УНДП) та радикальної [8, с. 29]. Засвідчують це також наукові студії О. Жерноклеєва та І. Райківського.

Фахову експертизу праць, присвячених українським партіям національно-демократичного напрямку, діяльність яких спрямовувалася на втілення в життя ідеї відродження української нації та її державності, здійснив В. Футала.

Розчарування українців практикою демократичного будівництва, народницькою елітою, соціал-демократичними та соціалістичними ідеями помітно вплинуло на поширення української політико-правової думки консервативного спрямування. Це інтелектуальне пожвавлення було пов'язане із суспільно-політичною і науковою діяльністю В'ячеслава Липинського, українського громадського і державного діяча, історика, соціолога, публіциста. Вчений обґрунтував концепцію трудової легітимної монархії. Він був переконаний, що тільки власна держава, збудована українцями на своїй етнографічній території, врятує націю від економічного розпаду та кривавої анархії [9, с. 524-533].

Сформовані В. Липинським засадничі принципи нового українського консерватизму як політичного напрямку були покладені в основу державницьких концепцій Степана Томашівського, Василя Кучабського, Осипа Назарука. Дослідженню їх наукової та практичної діяльності присвячені праці Н. Бортняк, М. Швагуляка, С. Гелея, Г. Корольова, Л. Слінченка, Л. Бурачок, З. Величко та інших сучасних українських учених. З аналізу їх наукових студій доходимо висновку, що західноукраїнські мислителі мали власне бачення проблеми відновлення української державності. Так, С. Томашівський і О. Назарук були прихильниками клерикальної

монархії, тоді як В. Кучабський – мілітарної. Він дотримувався думки, що реальне відновлення української державності настане лише тоді, коли відбудеться кардинальна переміна, яка б створила в Україні людей зовсім нового духовного і політичного типу [10].

Це засадниче завдання було світоглядним фундаментом українського націоналізму, теоретики якого обґрунтували засадниче право українського народу на відновлення власної держави революційним шляхом. Тому український радикально-націоналістичний рух, що оформився наприкінці 1920-х років, як слушно зазначає В. Футала, було витлумачено його ідейними противниками, передовсім комуністами, фашистським рухом. Однак найпоширенішою, підкреслює дослідник, є інша концепція: український націоналізм становив ідеологію недержавної, поневоленої нації, тому був насамперед рухом національно-визвольним [11, с. 38].

Цією концепцією автор керувався при підготовці даного огляду, дотримуючись тези О. Зайцева про те, що найпридатнішою класифікацією історіографії українського націоналізму є класифікація за ідеологічними парадигмами, бо сам предмет дослідження важко відмежувати від ідеології [12, с. 16]. З великого масиву наукової та публіцистичної літератури автор виокремив три групи найбільш репрезентативних праць (за змістом і концептуальним підходом). Перша – твори ідеологів і теоретиків українського націоналізму (міжвоєнного періоду та в еміграції), які формували і розвивали українську політико-правову думку націоналістичного спрямування. Друга група – праці ідейних противників націоналістичного світогляду. Адже новий український націоналізм, зазначає О. Зайцев, протистояв не лише зовнішнім ворогам – націоналізмам сусідніх націй-держав та російському більшовизмові, а й внутрішнім ідейним противникам – українським консерватизму, комунізму, лібералізму та соціалізму, зазнаючи від прихильників цих течій жорсткої критики [12, с. 39]. Шкідливими для розвитку української політико-правової думки вважали націоналістичні ідеї консерватори В. Липинський, О. Назарук, комуністи О. Крілик, Є. Степанюк, А. Крушельницький, П. Гірний, богослов Г. Костельник, націонал-демократка М. Рудницька, соціал-демократи О. Бочковський, В. Левинський, соціаліст-радикал К. Коберський та ін.

Та все ж найбільшої шкоди українській політико-правовій думці націоналістичного спрямування завдали радянські пропагандисти,

праці котрих, як продукт комуністичної ідеологічно-політичної системи, спрямовувалися проти будь-яких проявів визвольного руху в Україні і розглядалися крізь призму антирадянської діяльності. Для кремлівського режиму націоналістичні ідеї завжди були об'єктом фальсифікацій, стереотипних звинувачень та замовчування. Подібні тенденційні підходи до характеристики української політико-правової думки націоналістичного спрямування свого часу аргументовано спростовували Ю. Бойко [13], Є. Онацький [14] та інші.

З проголошенням незалежності України розпочався новий етап дослідження української політико-правової думки націоналістичного спрямування. З'явилися наукові праці сучасних українських учених, які входять до третьої кваліфікаційної групи. Серед них дослідження О. Багана, І. Вдовичина, І. Гаврилів, Я. Грицака, Я. Дашкевича, Р. Демчишака, О. Зайцева, Г. Касьянова, А. Кентія, С. Кульчицького, І. Мамонтова, М. Мандрик, Н. Надурак, В. Панченка, М. Посівничого, Т. Стародуба, В. Стефанів, В. Футали, В. Ходак, М. Швагуляка, І. Шліхти та ін.

Водночас треба зауважити, що сучасні науковці не мають однозначного підходу до природи походження націоналізму та впливу інших соціально-політичних рухів на формування ідеології українського націоналізму [15].

Висновки. Історіографічний огляд репрезентативних праць та джерельної бази дав можливість проаналізувати політичні, економічні, соціальні та правові чинники формування та розвитку української політико-правової думки в Галичині у міжвоєнний період, а також ознайомитися зі змістом правових та політичних поглядів українських громадських і державних діячів, політиків і вчених, активна суспільно-політична діяльність яких спрямовувала політико-правову думку на ті напрями, які першочергово були необхідні для піднесення національної самосвідомості та національної консолідації української спільноти.

Здійснений сучасними українськими вченими аналіз розвитку теоретичних державно-правових поглядів, ідей, теорій та уявлень кращих представників (мислителів) українського народу дав змогу виявити відмінність науково-теоретичних концепцій відновлення української державної незалежності представниками різних ідео-

логічних напрямів політико-правової думки з метою формування розуміння засадничої цінності права і держави в сучасній Україні.

1. Андрусак Т.Г. До питання про співвідношення праворозуміння та правової думки. *Альманах права*. 2011. Вип. 2. С. 66-68. 2. Мошак О. В. Альтернативні концепції державності в політичній думці української міжвоєнної еміграції в Європі: дис... канд. політ. н. Одеса, 2002. 124 с. 3. Витвицький С. Основи Державного Акту з 22 січня 1918 р. Правничий вісник. *Журнал Товариства українських правників в ЗДА*. 1955. Ч. 1. 4. Мошак О. В. Цит. праця. С. 5. 5. Історія політичної думки України: підручник /за заг. ред. Н.М. Хоми [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. Львів: Новий Світ, 2000, 2017. 632 с. 6. Докладніше див.: Гаврилів І. Західна Україна у 1921—1941 роках: нарис історії боротьби за державність. Львів, 2012; Комарницький Я. Політична діяльність Василя Мудрого (1935—1939). *Проблеми гуманітарних наук*. Зб. наук. праць Дрогобицького держ. педагогічного ун-ту імені Івана Франка. Сер. Історія. 2010. Вип. 26. С. 112—117. 7. Міщук М. Б. Українська радикальна партія – Українська соціалістично-радикальна партія: ідеологія, організація, політика (1918 – 1939 рр.): дис... канд. політ. н. Івано-Франківськ, 2007. 236 с. 8. Докладніше див.: Беґей І. І. Ідейно-теоретична спадщина та практична діяльність української лівиці Галичини (кінець XIX – перша третина XX століття): дис... докт. політ. н. Львів. 2015. 503 с. 9. Осташко Т. Пореволюційна діяльність В. Липинського на сторінках його приватного листування. *В'ячеслав Липинський та його доба*. Кн. 2 / упор. Т. Осташко, Ю. Терещенко. Київ: Темпора, 2010. 624 с. 10. Кучабський В. Зміна поглядів на політику як науку. *Політика*. 1925. Ч. 1. С. 14-16; Кучабський В. Більшовизм і сучасне завдання українського Заходу: Національно-політичні замітки. Львів. 1925. 125 с. 11. Футала В. Український націоналізм 1920–1930-х рр. на порівняльному тлі інших європейських націоналізмів: історіографічні оцінки та судження. *Проблеми гуманітарних наук*. Зб. наук. праць Дрогобицького держ. педагогічного ун-ту імені Івана Франка. Сер. Історія, 2019. 2/44, С. 38–63. 12. Зайцев О.Ю. Український інтегральний націоналізм (1920–1930-ті роки): генеза, еволюція, порівняльний аналіз: дис... докт. іст. н. Львів, 2014. 463 с. 13. Бойко Ю. Основи українського націоналізму. На чужині. Мюнхен, 1951. 128 с. 14. Онацький Є. Культ успіху. *Розбудова Нації*, 1934. Число VII-VIII. 15. Бондаренко К. Ми просто стоїмо не на тому березі ріки: Спроба історично коректного осмислення правих доктрин XX ст. *Праві та Європа*. «І». 2010. Ч. 16. С. 4–16.

References

1. Andrusiak T.H. Do pytan'nia pro spivvidnoshennia pravorozuminnia ta pravovoi dumky. *Almanach prava*. 2011.Vyp. 2. S. 66-68. 2. Moshak O.V. Alternatyvni koncepcii derzhavnosti v politychnii dumci ukrainskoi mizhvoiennoi emigracii v Evropi: dys...kand. polit. n. Odesa, 2022.124 s.

3. Vytvytskyi S. Osnovy Derzhavnogo Aktu z 22 sichnia 1918 r. Pravnychiy visnyk. *Zhurnal Tovarystva ukrainskykh pravnykiv v ZDA*. 1955. Ch.1.
4. Moshak O. V. Cyt. Pracia. S. 5. 5. Istoria politychnoi dumky Ukrainy/ za zah. red. N. M. Chomy [I. Vdovychyn, I. Vilchynska, E. Pereguda ta in.]. Lviv: Novyi Svit, 2000, 2017. 632 s. 6. Dokladnishe dyv.: Gavryliv I. Zachidna Ukraina v 1921-1941 rokach: narys istorii borotby za derzhavnist. Lviv, 2012; Komarnytskyi Ya. Politychna diialnist Vasylia Mudroho (1935-1939). *Problemy humanitarnykh nauk*. Zb. nauk. prach. Drohobyskogo derz. pedagogicznoho un-tu imeni Ivana Franka. Ser. Istoria. 2010. Vyp. 26. S.112–117.
7. Mishchuk M.B. Ukrainska radykalna partia – Ukrainska socialistycho-radykalna partia:ideologia, organizacia, polityka (1918-1939rr.): dys. ...kand. polit. n. Ivano-Frankivsk, 2007. 236 s. 8. Dokladnishe dyv.: Begei I.I. Ideino-teoretychna spadscatnoghyna ta praktychna diialnist ukrainskoi livyeyi Halychyny(kinec XIX – persha tretyna XX stolitta : dys. ... dokt. polit. n. Lviv. 2015. 503 s. 9. Ostashko T. Porevoluciina diialnist V. Lypynskogo na storinkach yoho pryvatnoho lystuvannia. *Viacreslav Lypynskyy ta joho doba*. Kn.2. / upor.T. Ostashko, Ju. Tereshchenko. Kuiv: Tempora, 2010. 624 s. 10. Kuchabskyj V. Zmina pohliadiv na polityku jak nauku. *Polityka*. 1925. Cz.1. S. 14-16; Kuchabskyj V. Bilshovyzm i suchasne zavdannia ukrainskoho Zachodu: Nacionalno-politychni zamitky. Lviv.1925.125 s. 11. Futala V. Ukrainskyj nacionalizm 1920-1930-x rr. na porivnialnomu tli inshykh evropeyskykh nacionalizmiv:istoriograficzni ocinky ta sudzrennia. *Problemy humanitarnykh nauk*. Zb. nauk. prach. Drohobyskogo derz. pedagogicznoho un-tu imeni Ivana Franka. Ser. Istoria, 2019. 2/44, C. 38–63. 12. Zajcev O. Ju. Ukrainskyj integralnyj nacionalizm (1920–1930-ti roky): heneza, evoliucia, porivnialnyj analiz: dys. ... dokt. n. Lviv, 2014. 463 s. 13. Bojko Ju. Osnovy ukrainskoho nacionalizmu. Na czurhyni. Miunchen, 1951.128 s. 14. Onackyj Ye. Kult uspicchu. *Rozbudova Nacii*, 1934. Czyslo VII-VIII. 15. Bondarenko K. My prosto stoimo ne na tomu berezi riky: Sproba istoryczno korektnoho osmyslennia pravykh doktryn XX st. Pravi ta Evropa. «Ji».2010. Cz.16. S. 4-16.

Melnyk Andrij. Ukrainian political and legal thought in Galicia in the interwar period (1918-1939): state and directions of scientific research

A historiographic review of the works and the source base of the study is presented, which is an attempt to collect information about historiographical sources that highlight the political, economic, social and legal factors of the formation and development of Ukrainian political and legal thought in the interwar period in Galicia. It is argued that three stages can be distinguished in its formation. At the first stage, Ukrainian political and legal thought went from declarations of Ukrainian autonomy as the crown region of the Austro-Hungarian monarchy to the declaration of the West Ukrainian People's Republic as a Ukrainian state entity on the territory of Galicia. In the second stage, there was an evolution from social democratic and populist ideas to our own tradition

of radical-nationalist thinking (1923-1930), and in the third stage, the search for new ways and means of liberation struggle began (1930-1939).

It was established that in the difficult conditions of enslavement, Ukrainian intellectuals of Galicia, using the analysis of Austrian and Polish law, formed the foundations of the development of Ukrainian political and legal science. The importance of studying their creative heritage, which contains not only rich source material, but also the methodology of studying the problem of Ukrainian law, based on the European experience of legal studies, is emphasized. In this context, it is important to analyze the socio-political and professional activities of Ukrainian politicians and thinkers and to update their scientific and journalistic creativity in order to find adequate answers to the challenges of the time.

The representative works of the research were characterized, which made it possible to analyze the political, economic, social and legal factors of the formation and development of Ukrainian political and legal thought in Galicia in the interwar period, as well as to get acquainted with the content of the legal and political views of Ukrainian public and state figures, politicians and scientists, whose active social and political activity directed political and legal thought in those directions that were primarily necessary for the elevation of national self-awareness and national consolidation of the Ukrainian community. It is emphasized that at the beginning of the 20th century, Ukrainian political and legal thought showed a tendency to justify the need to achieve national independence and state independence of Galicia.

It is emphasized that in the process of analyzing the causes of failures and defeats on the way to building an independent Ukrainian state, an ideological transformation of the national consciousness of Western Ukrainian intellectuals took place. At the same time, scientists and politicians saw different ways of solving national and social problems, which led to ideological confrontation and did not contribute to national consolidation in Galician society.

It is articulated that the analysis of the development of theoretical state-legal views, ideas, theories and ideas of the best representatives (thinkers) of the Ukrainian people, carried out by modern Ukrainian scientists, made it possible to reveal the difference in the scientific-theoretical concepts of the restoration of Ukrainian state independence by representatives of different ideological directions of political and legal thought for the purpose of forming understanding the fundamental value of law and the state in modern Ukraine.

Key words: Ukrainian political and legal opinion, historiographic review, source base, state-legal views, national democrats, radical socialists, social democrats, conservatives, nationalists.